

Projekt HITROREZ - kvaliteta ili kvantiteta, pitanje je sad!

Birokratske prepreke nisu samo naš problem ili naša bizmišljotina. Europska unija, shvaćajući da se baš sve ne može i ne mora propisati, pokušava drastično smanjiti broj smjernica koje određuju ponašanje svih, pa i gospodarskih subjekata.

Inicijativa njemačke Vlade prema gospodarstvu ima isti cilj: osloboditi poduzetnike nepotrebnog administriranja koje ne odnosi samo vrijeme i novac, nego počesto odvlači pozornost i usmjerava aktivnosti u pogrešnom pravcu. Kancelarica Angela Merkel je tako osnovala poseban Savjet, sastavljen od predstavnika znanosti, gospodarstva i politike, kojem je temeljni zadatak da brine o smanjivanju tih administrativnih i birokratskih začkoljica i prepreka, a da poduzetniku omogućiti da - radi. Traži se njegova inventivnost, ideje, pojačana borba za konkurentnost kroz povećanu produktivnost i doprinos jačanju rasta i razvoja ukupne njemačke ekonomije.

Izrađen je katalog od 37 konkretnih mjera koje se moraju dovršiti u ovom legislaturnom razdoblju. Prva se mjera odnosi na oslobađanje malog gospodarstva od raznih statističkih obveza i podizanje granice obaveznog vođenja poslovnih knjiga sa 350.000 na 500.000 eura. Nadalje, uvodi se model troškova lokacije/destinacije za reduciranje birokratskih nameta u pogledu informiranja, kako bi se svi doprinosi i nameti objektivizirali i sveli na nekakav zajednički nazivnik.

Zašto sve te mjere? Indeks konkurentnosti rasta za 2005. Svjetskog gospodarskog foruma (WEF), gdje su zemlje pojedinačno rangirane po izgledima za gospodarski rast, pokazao je da europske kompanije kontinuirao gube korak s konkurencijom iz SAD-a, Azije i Bliskog istoka. Nijedna značajnija europska kompanija nije se pojavila u

vodećih 10 kompanija u svijetu. I dalje, istraživanje Europske komisije pokazalo je da je tijekom 1990-ih gotovo 20 posto američkih srednjih kompanija udvostručilo svoje prihode u razdoblju od tri godine, u usporedbi s malenih četiri posto europskih kompanija usporedive veličine. Pa što to njima stoji na putu? Visoki porezi radi golemih socijalnih beneficija te zakoni zbog kojih je otpuštanje radnika skupo i dugotrajno i dalje predstavljaju značajan problem u velikim europskim gospodarstvima poput Njemačke, Francuske i Italije. I dok su neke reforme pokrenute, većina je tako skromna da kompanije teško da osjećaju ikakvu promjenu, kaže Martin Schoeller, poslovni čovjek koji je na čelu briselske organizacije Europski poduzetnici za rast.

PRO

Vratimo se na naše područje. Opća je ocjena da se birokracija javne uprave i drugih čimbenika vlasti nije bitno promijenila. Ostali su inertni, označava ih sporost, neaktivnost, počesto nerazumijevanje, neusklađivanje postupaka s potrebama gospodarstva. Tu onda dolazi do nepotrebnih frustracija kod poduzetnika koje se odražavaju na uspješnost poslovanja. Najveći broj prigovora predstavnika Europske unije odnosi se upravo na neučinkovitost javne uprave i pravosudnih organa. Analize pokazuju da je dijelom za to "zasluzna" i preroguliranost.

Upravo stoga valja pozdraviti i podržati akciju HITROREZ, kojoj je temeljni cilj (kao ranije akciji i projektu HITRO) smanjiti administrativni pritisak na gospodarstvo i poduzetnike. Iстина je, ciljevi su postavljeni kvantitativno, s manjim naglaskom na stvarnu kvalitetu. Ali, u šumi zakonskih propisa i uredbi, odluka i drugih administrativnih odredbi bilo je teško očekivati da će se moći ići drugačije. Treba šumu propisa najprije raskrčiti

da bi se osigurao normalan rast drveću i bilju. Stoga je i projekt HITROREZ podijeljen na nekoliko faza. Upućeniji u rad Ureda koji provodi ovu akciju tvrde da se već sada obavlja veoma rigorozna selekcija, koja bi trebala dati novu kvalitetu.

Opet bez dovoljnog utjecaja gospodarstva

Primjedbe koje dolaze iz gospodarstva da se raskrčivanje birokratskih postupaka odvija opet na birokratski način, što znači bez dovoljne suradnje i utjecaja privrede, sigurno ima svoje utemeljenje. Upravo su predstavnici gospodarstva pozvani da istaknu svoje poglede i mišljenja jer oni najbolje znaju što ih tišti i gdje ih žulja. Koliko znamo, oni su i pozvani, ali - kako i u mnogo drugih slučajeva - predstavnici realnog gospodarstva nisu dovoljno organizirani da bi artikulirali svoje interese i da bi ih u javnosti uspješno obranili. Često se zbog parcijalnih interesa gubi smisao općeg. Gospodarstvo često nema "jedan glas", pa administracija koristi mogućnost arbitriranja.

Prvi rezultati HITROREZA, što pokazuje uostalom i konkretizacija samo na jednom konkretnom primjeru, a koja je predmet rubrike KONTRA, pokazuje da se na tom području ne smije improvizirati. Vrijeme je važno, ali ne smije biti i odlučujući čimbenik. I prije no što se donese bilo kakva zaključna ocjena, treba provjeravati njene domete, prije svega ekonomske i socijalne. Upravo tu je uloga gospodarstva presudna, jer se ne zna uvijek tko pije, ali se zna tko plaća račun!

Filozofija poduzetnika je veoma jednostavna. Poduzetnicima ne treba posebna pomoć, osim stvaranja povoljnih uvjeta privređivanja i klime za poticaj. Njima treba jasna kontinuirana gospodarska politika, jasan kontinuirani porezni sus-

tav, jasna strategija razvoja u kojem poduzetnik može pronaći sebe, jasan pravni okvir i pravosudni sustav koji funkcionira, a koji nije selektivan. U takvim uvjetima se poduzetnici mogu fokusirati na svoje ideje, proizvode, inovacije, produktivnost, kupce, dobavljače i svoje radnike. To su temeljni preduvjeti za dobro poduzetničko okruženje, koje će onda davati i snažne impulse ukupnom gospodarstvu i društvenim kretanjima.

Moramo, kao društvo u cjelini, učiniti sve, pa i dodatne napore, da bismo se tako ponašali u svakodnevnom životu. Ciljevi HITROREZA potpuno su jasni; jasan je i put kojim treba ići. Očekuje se stoga upravo snažna podrška u tim nastojanjima - u korist hrvatskog gospodarstva.

KONTRA

Manje propisa, više slobode¹⁾

Ovaj naslov je posuđen iz navedenog članka jer "gada u sridu" što je opet posuđeno iz naslova drugog članka na temu projekta HITROREZ²⁾. Kako je Zakon o otpadu već poslužio kao ogledni uzorak za različite analize, neka to bude i ovaj puta. Pokušat ćemo kroz osvrt na projekt HITROREZ, uz sve dobre rezultate, ukazati na moguća poboljšanja i unapređenja.

U svim izvještajima o projektu stalno se naglašavaju brojeći pokazatelji: manje propisa, više propisa, 100% odziv regulatornih tijela, smanjiti do 40% nepotrebnih važećih propisa itd. Kao da su brojke najbitnije. Malo je dostupnih osvrtu na kvalitetu tih propisa.

U općem izvještaju o projektu HITROREZ navodi se činjenica o 100% odzivu regulatornih tijela, odnosno njih 67 prema popisu organizacija i imenovanih koordinatora u tim organizacijama. Za Zakon o otpadu obrasci su popunili Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Hrvatska obrtnička

A n a l i z a PRO	KONTRA
Otvorenost za sve Projekt je otvoren za predstavnike svih dijelova društva.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Neiskorištena prilika ■ Odgovore nisu poslali svi oni koji su trebali. ■ Nema zajedničkog cjelovitog sagledavanja.
Otvorenost za sve Poticanje sudjelovanja gospodarstva u projektu	<ul style="list-style-type: none"> ■ I do sada su predstavnici gospodarstva slali svoje primjedbe i prijedloge, kada su uspjeli doći do prijedloga nekog propisa. Problem je u tome što ti prijedlozi uglavnom nisu uvažavani.
Transparentnost Objavljen popis koordinatora za HITROREZ	<ul style="list-style-type: none"> ■ Za gospodarstvo su zanimljiviji predstavnici Poslovno savjetodavnog vijeća, čija imena nisu objavljena. Gospodarstvo mora znati tko ga predstavlja i tko u njegovo ime iznosi prijedloge.
Analiza djelovanja propisa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Jedino predstavnici gospodarstva mogu dati cjelovitiji pregled propisa za neko područje, tako da u tiskanicama nedostaje ovisnost ili povezanost s ostalim propisima.
Analiza utjecaja na poslovne aktivnosti, smanjenje opterećenja, ubrzanje poslovanja	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nigdje nije vidljivo da će se analizirati cjeloviti procesi. Očito je da svaki novi propis donosi nove (i administrativne) obveze tako da se opterećenje povećava i dodaju se nove aktivnosti koje poskupljuju poslovanje.

komora, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost i Ministarstvo financija, dakle svega 6%. Ostaje neobjašnjeno zašto nije popunio Hrvatski zavod za norme (sređivanje pojmova i dr.), Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (opterećenje gospodarstva), Agencija za zaštitu okoliša (informativni sustav okoliša, organizacija kolanja informacija) i još neke organizacije koje bi itekako imale što reći. Dakle nije bitno koliko ih je odgovorilo, nego što su odgovorili.

U tekstu se spominju obrasci - upitnici za popunjavanje. Neke organizacije su mijenjale naziv "obrazac" u "privitak", no radi se o istom dokumentu. Ovo nije ni presudno ni bitno, ali može poslužiti kao simboličan primjer "terminološkog kaosa", prisutnog u propisima. Jasno je da bez dogovorenih i prihvatljivih pojmova teško možemo govoriti o informatizaciji propisa, odnosno o pretraživanju.

Odgovoriti, što i kako - Obrazac 1

Da vidimo što je odgovoreno. Uzmite u obzir da su samo četiri organizacije poslale odgovor.

Na pitanje koje je regulatorno tijelo nadležno za donošenje/predlaganje/provedbu/na dzor propisa, odgovoreno je:

■ Hrvatski Sabor, MZOPUx2, Ministarstvo financija- Carinska uprava

Očito da pitanje nije jasno postavljeno, jer svaki odgovor je potpuno ili djelomično točan.

Na pitanje što je cilj propisa nalazimo četiri istovjetna odgovora o tome što se Zakonom o otpadu uređuje, što nije isto što i cilj. Pitanje o pravnom temelju za sve je bilo lagano jer su odgovorili Članak 88. Ustava RH.

Ni u odgovoru na koga Zakon o otpadu uglavnom utječe, nema sloge. Većina ih je označila odgovor da Zakon utječe na "Poslovanje gospodarskih subjekata", dok ima onih koji misle da utječe i na aktivnosti građanstva.

Zanimljivo je i pitanje o tomu uključuje li propis plaćanje naknada. Imamo jedan odgovor Ne i tri Da s dodatkom da je lista pojedinačnih naknada priložena. U Zakonu o otpadu nema liste pojedinačnih naknada ni kao poseban članak ni kao dodatak, pa nije jasno na kakvu se listu misli. Najbolji i najtočniji odgovor što novčano znači provedba nekog propisa mogu dati samo predstavnici gospodarstva

Odgovoriti, što i kako - Obrazac 2

Dozvoljeni prostor za ovaj članak je ograničen i zato slijedi

osvrn na svega nekoliko pitanja od njih 27 na Obrascu 2.

Pitanje troškova je za gospodarstvo itekako važno, zato su zanimljivi odgovori na 4. pitanje "Jesu li uz ovaj propis (Zakon o otpadu) vezani bilo kakvi troškovi i/ili naknade?" nalazimo dva Da i dva Ne odgovora. Na troškove se odnosi i 16. pitanje "Da li je moguće umanjiti troškove koji proizlaze iz ovog propisa (ZO), naročito one koji se tiču malog gospodarstva?" Tri Ne odgovora su zabrinjavajuća jer je jasno da svaka aktivnost može više ili manje koštati, ovisno o tome kako je organizirana. Ovaj odgovor zabrinjava i s aspekta povećanja konkurentnosti jer su hrvatske tvrtke izložene stalnom pritisku jeftinijih proizvoda, jeftinije radne snage itd., a novim propisima se stalno povećava administracija i troškovi.

Ni odgovori na 17. pitanje o tome postoji li mogućnost pojednostavljenja (ZO) tako da se smanji opterećenje poduzećima, nisu ohrabrujući. Na stranicama HITROREZA nalazimo dva odgovora Ne, jedan Da i jedan suzdržan. U gospodarstvu je pristup pojednostavljenja postupaka stalno prisutan jer se na taj način smanjuju troškovi. Znači treba aktivnije uključiti gospodarstvo.

Još samo osvrn na 19. pitanje. U dva obrasca/privitka ono glasi: "Je li propis usklađen s praksom u EU", a u dva "Jesu li poslovni subjekti izrazili zabrinutost glede neusklađenosti propisa s europskom regulativom?". Zašto su neki mijenjali izvorno pitanje tek treba vidjeti. Kada na ovo pitanje nadete dva odgovora, ne morate se zapitati govorimo li o istoj državi? Zar se nitko ne sjeća napisa u kojima gospodarstvo izražava zabrinutost radi neusklađenih propisa i dodatnih troškova?

Odgovoriti, što i kako - Obrazac 3

Ovaj obrazac je namijenjen predstavnicima gospodarstva i ostalim zainteresiranim sudionicima. I na Obrascu 3, 14. pitanje vraćamo se na usklađenost s praksom u EU. Za dokumentiran odgovor na ovo pitanje trebao bi biti potpuno jasan pojam usklađenosti. Pregled hrvatskih propisa i paralelnih EU dokumenata trebao bi biti svima lagano dostupan kao i prijevodi EU dokumenata. Zatim bi uz svaki hrvatski propis trebala biti priložena Izjava o usklađenosti kao i tabelarni pregled usklađenosti, koji je članak EU dokumenta prenesen u koji članak hrvatskih propisa.

I opet - govoriti

I ovaj puta završavamo citatom "Zato treba nastaviti govoriti, govoriti, govoriti - uvijek i iznova, uvijek uporno, makar i dosadno. Jednoga dana netko će poslušati. Nadajmo se - još uvijek na vrijeme."

Ako gospodarstvo nije uključeno na formalizirani način u donošenje propisa i ako se mišljenje predstavnika gospodarstva ne uvažava onda to nije pravi put prema jednostavnijim i učinkovitijim propisima, manjim troškovima i konkurentnijim tvrtkama.

I zato pozdravljamo projekt HITROREZ uz napomenu da nije bitna količina nego kvaliteta rezultata. ■

1) HITROREZ - manje propisa, više slobode, časopis Tehnoeko br 1/2007

2) Projekt pogodno "u sridu", časopis Lider od 02.02.2007.